

Minister Zdrowia

ZPP.050.44.2025.DJZ
Warszawa, 17 czerwca 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,
odpowiadając na interpelację nr 9946, złożoną przez Pana Marcina Józefaciuka, Posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w sprawie wysokiej liczby samobójstw wśród mężczyzn i potrzeby wzmocnienia systemowych działań na rzecz ich zdrowia psychicznego, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

W odniesieniu do przedmiotu wskazanego w interpelacji Pana Posła, istotne wydaje się przytoczenie danych w zakresie liczby samobójstw. Najbardziej zauważalny spadek liczby samobójstw w Polsce nastąpił pomiędzy rokiem 2023 a 2024 (7,4%) – 388 samobójstw mniej, co jak podkreślają eksperci jest największym spadkiem od 10 lat. Spadek aż o 21,4% odnotowano w okresie 2014-2024 r. liczba ta w 2014 r. wynosiła 6165 samobójstw a w roku 2024 już 4845. W grupie dzieci i młodzieży do 18 r. ż. porównując rok 2023 do roku 2024 zauważalny jest spadek liczby samobójstw na poziomie 12,4%.

W zakresie kompleksowej prewencji suicydalnej w wyniku prac Ministerstwa Zdrowia z funkcjonującym Zespołem roboczym ds. prewencji samobójstw i depresji przy Radzie do spraw Zdrowia Publicznego ujęto w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 łącznie do realizacji wskazanych zostało 10-zadań mających na celu zapobieganie zachowaniom samobójczym. Dla spójności realizacji ww. zadań, wyodrębniony został Koordynator tj. Instytut Psychiatrii i Neurologii oraz powstało Biuro ds. Zapobiegania Zachowaniom Samobójczym.

Mając na uwadze potrzebę podejmowania działań w tym obszarze, zadania dotyczące zapobiegania zachowaniom samobójczym mają stanowić część Narodowego Programu Zdrowia z perspektywą na lata 2026–2030. Aktualnie w Ministerstwie Zdrowia prowadzone są prace analityczne nad Programem.

W odniesieniu do pytania o „uruchomienie ogólnopolskiej kampanii społecznej adresowanej do mężczyzn” należy wspomnieć, o zrealizowanej kampanii edukacyjno-informacyjna „Zobacz

człowieka. Zatrzymaj stygmatyzację!” realizowanej od 2 maja 2022 r. do 31 grudnia 2024 r. ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, która miała na celu upowszechnienie wiedzy o zjawisku stygmatyzacji i autostygmatyzacji, oraz budowanie świadomości społecznej oraz wspieranie osób zmagających się z problemami psychicznymi.

W założeniu przekaz kampanii dotyczący elementu zmiany postawy wobec szukania pomocy w sytuacji wystąpienia objawów mogących wskazywać na zaburzenia psychiczne (autostygmatyzacja), skierowany był m.in. do mężczyzn w wieku 30 - 45 r.ż.

Na dedykowanej stronie internetowej Zobacz Człowieka <https://zobaczczlowieka.pl/> dostępnych jest wiele praktycznych i pomocnych materiałów o tematyce zdrowia psychicznego i przeciwdziałaniu kryzysom psychicznym i stygmatyzacji.

W zakresie pytań dotyczących podejmowania działań na rzecz edukacji, oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi odbywa się ona w ramach realizacji zadań wskazanych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Warte podkreślenia jest, iż przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej, uczestniczą w pracach Zespołu roboczego ds. zapobiegania samobójstwom i depresji. W konsultacji zostały opracowane standardy postępowania dla nauczycieli dotyczące kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej oraz standardy postępowania dla nauczycieli specjalistów dotyczące kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej. Standardy zostały rozesłane do wszystkich szkół w Polsce. W 2024 r. przeprowadzono 5 szkoleń dla nauczycieli, w których wzięły udział łącznie 1 784 osoby oraz 5 szkoleń dla nauczycieli specjalistów, w których wzięły udział łącznie 2 642 osoby w 2024 r., mających pomóc we wdrażaniu standardów.

W ocenie Ministerstwa Zdrowia niezbędnym elementem systemu pomocy dla dzieci i młodzieży, osób doświadczających kryzysów psychicznych jest zapewnienie dostępu do doraźnego wsparcia, w postaci działającego w oparciu o stabilne finansowanie, telefonów zaufania.

Ministerstwo Zdrowia w dniu 29 maja 2024 r. podpisało umowę z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę na realizację zadania z zakresu zdrowia publicznego, pn.: Centrum wsparcia dla dzieci i młodzieży w kryzysie psychicznym w ramach Zadania 4 Zapewnienie dostępu do pomocy w kryzysie psychicznym przez dostęp do konsultacji za pośrednictwem narzędzi teleinformatycznych (w tym telefony wsparcia i zaufania, poradnie internetowe, infolinie i linie wsparcia), dostosowanej do potrzeb osób w różnym wieku, Celu Operacyjnego 3 Promocja zdrowia psychicznego, w części Zapobieganie zachowaniom samobójczym, Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. Celem realizacji zadania jest zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży, będących w stanie kryzysu psychicznego lub doświadczających zaburzeń

psychicznych, do doraźnej pomocy poprzez telefoniczną linię wsparcia, a także konsultacje za pośrednictwem skrzynki e-mail i czatu.

Natomiast, w ramach wsparcia dla osób dorosłych, utworzono Centrum wsparcia dla osób dorosłych w kryzysie psychicznym realizowane przez fundację ITAKA, w którym świadczona jest całodobowa, bezpłatna i specjalistyczna pomoc poprzez telefoniczną pomoc pod nr 800 70 2222, a także za pośrednictwem e-mail i czatu. Na realizację zadania w 2025 r. przeznaczono 8 000 000,00 zł.

W aspekcie „stałych punktów pierwszego kontaktu psychologicznego w urzędach gmin, ośrodkach zdrowia lub w zakładach pracy” oraz „rozszerzenie bezpłatnego dostępu do psychoterapii”, należy wskazać, iż zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego¹, psychoterapia to celowe i planowane oddziaływania psychologiczne, zmierzające do złagodzenia lub usunięcia objawów zaburzenia oraz do poprawy funkcjonowania psychicznego i społecznego, wspierające dążenia jednostki lub rodziny do zdrowia i rozwoju, kierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi. Forma opieki, jaką jest psychoterapia, realizowana jest w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza psychiatrycznej opieki zdrowotnej - w formie pomocy doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej, szpitalnej i środowiskowej oraz w domach pomocy społecznej.

W kwestii tzw. „białych plam” na mapie dostępności do psychologów, psychiatrów i terapeutów w Polsce, należy wskazać, że zwiększono dostępność do świadczeń zdrowotnych przede wszystkim w obszarze psychiatrii na obszarach tzw. białych plam – obszarach bez dostępu do opieki, w szczególności psychiatrii dzieci i młodzieży:

- w ramach I poziomu referencyjnego wzrost dostępności o 11,4%, nominalnie 51 ośrodków więcej i zabezpieczenie dostępności w kraju na poziomie 90%;
- w ramach II poziomu referencyjnego wzrost dostępności o 14,8%, nominalnie 23 ośrodków więcej, zabezpieczenie dostępności w kraju na poziomie 92%;
- III poziom referencyjny: zakontraktowano 37 oddziałów dziecięcych psychiatrycznych w ramach ośrodków III poziomu + 3 oddziały funkcjonujące poza poziomem referencyjnym, zabezpieczenie dostępności na poziomie 100%².

Ponadto, ze środków Funduszu Medycznego w ramach Subfunduszu infrastruktury strategicznej ogłoszony został konkurs na wsparcie i dofinansowanie zadań polegających na budowie, przebudowie, modernizacji lub doposażeniu infrastruktury podmiotów leczniczych, udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (3 mld zł).

Ponadto, w Ministerstwie Zdrowia dnia 30 października 2024 r. złożony został wniosek na realizację projektu finansowanego z Funduszy Europejskich na Infrastrukturę Klimat

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 917.

² Dane na maj 2025 r.

Środowisko pn. Wsparcie infrastrukturalne centrów zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz ośrodków/zespołów środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej (I poziom referencyjny), w ramach projektu przewiduje się wsparcie dla Ośrodków I poziomu referencyjnego oraz centrów zdrowia psychicznego. Więcej informacji dostępnych jest pod linkiem: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/wsparcie-infrastrukturalne-centrow-zdrowia-psychicznego>

W zakresie pytania o „budowę ogólnokrajowej sieci centrów interwencji kryzysowej działających 24/7”, należy wskazać, iż ośrodki te działają na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³ (art. 6 pkt 5) i należą do właściwości Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W przedmiocie wsparcia działań lokalnych samorządów, zakres międzysektorowych oraz lokalnych działań i zalecanych rozwiązań organizacyjnych w systemie ochrony zdrowia psychicznego, został wskazany w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, przyjętego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480). Priorytetem jest rozwój idei psychiatrii środowiskowej i kompleksowej opieki w centrach zdrowia psychicznego.

Odnosząc się do „interwencji po próbach samobójczych” należy wskazać, iż obszar ten stanowił przedmiot, w kontekście rosnącej liczby takich przypadków. Wzrost ten jednak ma tendencję wyhamowującą: w roku 2021 wzrost wyniósł 24%, w roku 2022 niespełna 11% a w roku 2023 –1,8%. W roku 2024 zaobserwowano wzrost o 5,9%. Należy pamiętać, że wzrost zgłoszonych prób samobójczych, może łączyć się także ze wzrostem świadomości społecznej w zakresie pomocy osobom w kryzysie samobójczym i po próbach samobójczych, co stanowi pozytywny trend w zakresie korzystania z dostępnych form pomocy.

Przy okazji organizowanych szkoleń z opracowanych standardów⁴, omawiano sposoby postępowania dotyczące wspierania osób w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej oraz w obliczu samobójczej śmierci bliskiej osoby. Poruszono również zagadnienia dotyczące prowadzenia rozmowy oraz podjęcia możliwych działania interwencyjnych i postwencyjnych zarówno wobec osób, jak i ich bliskich.

Ponadto, działania po próbie samobójczej, są coraz częściej wdrażane w szkołach i podmiotach leczniczych, ale ich skuteczność zależy od szybkiego dostępu do pomocy i kontynuacji wsparcia.

W przedmiocie danych, informacje dotyczące liczby udzielonych porad czy hospitalizacji wśród mężczyzn są ogólnodostępne pod linkiem: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022->

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1283.

⁴ <https://zapobiegajmysamobojstwom.pl/biblioteka/>

2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dorosli/

W odniesieniu do „analizy programu pilotażowego centrów zdrowia psychicznego”, aktualnie w Polsce działa 117 centrów zdrowia psychicznego, które swym wsparciem obejmują ponad 50 % dorosłej populacji. Pomoc w centrach zdrowia psychicznego jest bezpłatna, dostępna bez skierowania, blisko miejsca zamieszkania oraz dostosowana do potrzeb pacjenta. Ministerstwo Zdrowia planuje zakończenie pilotażu 31 grudnia 2025 r., a następnie włączenie modelu opieki środowiskowej do całego systemu opieki zdrowotnej.

W kwestii „współpracy Ministerstwa Zdrowia z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej” odbywa się ona również w ramach realizacji zadań wskazanych w Narodowym Programie Zdrowia. W ramach opracowanych standardów postępowania dla pracowników socjalnych dotyczące kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej (wersja skrócona i rozszerzona), w 2024 r. przeprowadzono 5 szkoleń dla pracowników socjalnych, w których wzięło udział łącznie 766 osób.

W odniesieniu do pytania „o dofinansowanie szkoleń” w wyniku dotychczasowych doświadczeń, rekomendowana jest kontynuacja szkoleń dla różnych grup zawodowych, w „nowej edycji” Narodowego Programu Zdrowia.

W zakresie „platformy informacyjnej o punktach pomocy psychicznej”, w ramach działań w zakresie zapobiegania zachowaniom samobójczym, prowadzone były interwencje oraz szkolenia mediów w ramach szeroko zakrojonej strategii informacyjnej, która ma na celu nie tylko zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z samobójstwami, ale także promowanie skutecznych strategii ich zapobiegania.

Wszystkie te inicjatywy przyczyniają się do kształtowania bardziej świadomego społeczeństwa, które lepiej rozumie i reaguje na problemy zdrowia psychicznego.

Informacje dotyczące możliwości korzystania z pomocy psychologicznej, w tym materiały na temat zapobiegania samobójstwom, oraz ramka pomocowa dostępne są pod linkiem:

<https://zapobiegajmysamobojstwom.pl/biblioteka/>.

Działania te mają na celu zwiększenie wiedzy na temat dostępnych form pomocy.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/